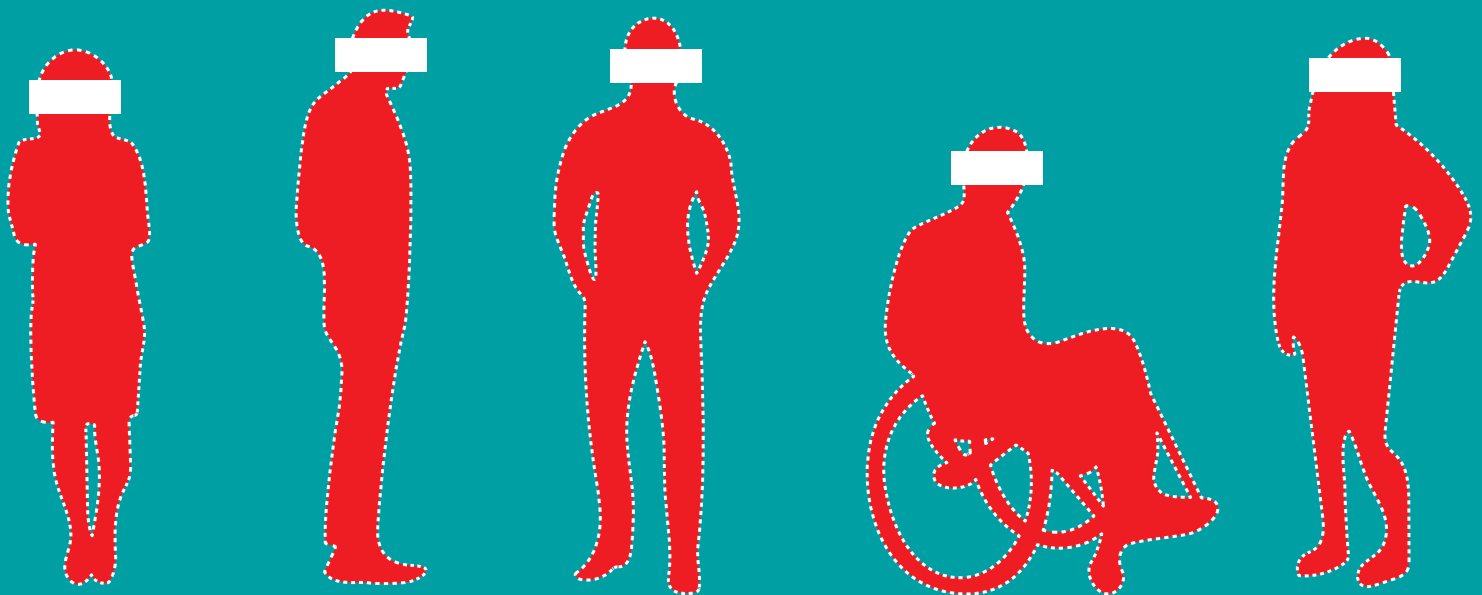

Antisemitski zločini iz mržnje

Antisemitski zločini iz mržnje

Jevrejske zajednice su milenijumima bile izložene antisemitizmu, a svoj najbrutalniji izraz antisemitizam je imao u holokaustu, kada su ubijeni milioni Jevreja. Uprkos poukama koje su se trebale izvući iz tog užasnog događaja, jevrejske zajednice su i dan danas na meti antisemitizma, koji se javlja u različitim oblicima, od teorija zavere do retorike pune netrpeljivosti. Ta netolerancija neretko može da se pretvori u antisemitske zločine iz mržnje, uključujući nasilje nad Jevrejima. Efekat tih zločina može biti da se ljudi jevrejskog porekla plaše da prisustvuju verskim obredima, da zaziru od nošenja verske odeće ili simbola, ili da se nerado javno izjašnjavaju kao Jevreji, u smislu bilo kulturnog ili verskog identiteta. Pretnja koju predstavljaju antisemitski zločini iz mržnje čak može prisiliti Jevreje da emigriraju. Antisemitizam pogađa ne samo Jevreje, već i društvo u celini. Njegovo postojanje takođe ukazuje na šire trendove netrpeljivosti prema drugim grupama i svaki pojedinac ima svoju ulogu u suzbijanju tih pojava i svih oblika netolerancije.

Šta je zločin iz mržnje?

**Krivično delo
+ motivisanost
predrasudama
= zločin iz mržnje**

- Zločine iz mržnje čine dva elementa: krivično delo i motivisanost predrasudama.
- Prvo, da bi postojao zločin iz mržnje, potrebno je da je počinjeno osnovno krivično delo. Drugim rečima, počinjeno delo mora da predstavlja krivično delo po krivičnom zakonu. Ako ne postoji osnovno krivično delo, nema zločina iz mržnje.
- Drugi element zločina iz mržnje jeste da počinilac mora da počinio krivično delo iz određene pobude ili pobuda koje su povezane sa predrasudama (kao što su predrasuda prema žrtvinom invaliditetu, veri, etničkoj pripadnosti, boji kože i/ili rodu). Postojanje pobuda, odnosno motiva zbog predrasuda, je ono što razlikuje zločine iz mržnje od drugih zločina.
- Smatra se da se zločin iz mržnje dogodio kada se počinilac svesno usmerio na pojedinca ili imovinu zbog jedne ili više zaštićenih karakteristika, ili izrazio neprijateljstvo prema zaštićenim karakteristikama u vršenju zločina.

Šta su antisemitski zločini iz mržnje?

Napadi ili pretnje ljudima zbog njihovog stvarnog ili percipiranog jevrejskog identiteta, ili usmeravanje napada ili pretnji na osobe ili imovinu povezanu sa jevrejskim narodom ili zajednicama, su antisemitski zločini iz mržnje. Predrasude se manifestuju ili u izboru mete (kao što su jevrejsko groblje, sinagoga, škola ili spomenik u znak sećanja na žrtve holokausta), ili u izražavanju antisemitizma tokom izvršenja krivičnog dela.

Antisemitski zločini iz mržnje se dešavaju širom OEBS regiona. Izveštaji ODIHR-a pokazuju da antisemitski incidenti iz mržnje podrazumevaju napade na Jevreje kako na verskoj, tako i na etničkoj osnovi. Takvi napadi mogu se dogoditi za vreme ili u periodu oko jevrejskih verskih praznika i dana od istorijskog značaja, uključujući dane sećanja na holokaust. Počinioci tih zločina često koriste negativne stereotipe, narative i teorije zavere o jevrejskom narodu i koriste istorijske simbole (kao što su svastike) da prete žrtvama i njihovim zajednicama.

Bdenje u čast žrtvama ubijenim tokom napada na sinagogu u Pitsburgu, 28. oktobra 2018, Vašington.

Panel diskusija koju je ODIHR organizovao u muzeju POLIN u Varšavi, o ulozi obrazovanja u borbi protiv antisemitizma i drugih oblika netolerancije, 28. septembra 2016. (OSCE/ODIHR)

Kako prepoznati antisemitske zločine iz mržnje

Postoji niz indikatora koji mogu da pomognu u identifikovanju antisemitskih predrasuda u potencijalnom zločinu iz mržnje. Ti indikatori, poznati kao „indikatori predrasuda“, mogu da pomognu vlastima da istraže neko krivično delo kao antisemitski zločin iz mržnje i omoguće im da reaguju na odgovarajući način.

Sledeća pitanja mogu da pomognu u identifikovanju antisemitskih zločina iz mržnje:

- Da li žrtve ili svedoci smatraju da je incident bio motivisan predrasudama prema Jevrejima?
 - Da li je bilo komentara, pisanih izjava, gestova ili grafiti koji ukazuju na predrasude? To mogu biti tvrdnje tipične za antisemitske klišeje, kao što je optuživanje Jevreja za ubistvo Hrista ili ritualno ubijanje nejevreja (tzv. kleveta krvi), navođenje teorija zavere o tome da Jevreji vladaju svetom, ili okrivljavanje svih Jevreja za politiku izraelske vlade.¹
 - Da li je napadnuta imovina bila mesto od značaja za jevrejsku zajednicu, na primer sinagoga, jevrejsko groblje, škola ili privatna imovina u vlasništvu Jevreja?
 - Da li je ta imovina ranije bila meta antisemitskog incidenta?
 - U slučaju napada na imovinu, da li je na mestu napada ostavljen neki predmet ili simbol koji se može doživeti kao uvredljiv ili preteći, na primer nacistički simbol? Da li je oskrnavljen neki predmet od religioznog značaja, kao što je svitak Tore?
- Kakva je priroda izvršenog nasilja? Da li su simboli koji predstavljaju judaizam bili meta? Na primer, da li je nekom muškarcu kipa (jevrejska kapica) skinuta s glave?
 - Da li osumnjičeni počinitelj pripada nekoj grupi koja mrzi i napada Jevreje? U te grupe spadaju različite ultradesničarske organizacije ili grupe koje propagiraju netoleranciju prema Jevrejima. Da li životne okolnosti ili kriminalni dosije osumnjičenog ukazuju na to da je činio slična dela u prošlosti, između ostalog i protiv drugih grupa?
 - Da li osumnjičeni počinitelj pripada različitoj verskoj grupi u odnosu na žrtvu?
 - Da li je jevrejsko poreklo žrtve bilo vidno prepoznatljivo? Na primer, osoba koji nosi molitveni šal, osoba koja nosi tradicionalnu odeću ili oznake na hebrejskom jeziku na odeći ili nakitu?
 - Da li je žrtva bila lider jevrejske zajednice, borac za ljudska prava koji radi sa jevrejskim zajednicama ili osoba koja pruža zaštitu i bezbednost Jevrejima?
 - Da li se incident dogodio na datum od značaja ili za počinioca ili za jevrejske zajednice (npr. Međunarodni dan sećanja na žrtve holokausta, godišnjica nekog terorističkog napada ili jevrejski praznik)?
 - Postoji li još neki jasan motiv? Nepostojanje drugih pobuda je takođe razlog da se ispita da li je motiv bio vezan za predrasude.

Antisemitske zločine iz mržnje treba pratiti i evidentirati kao zasebnu kategoriju krivičnih dela. Kada je počinjeno krivično delo motivisano

različitim predrasudama, svaka od tih predrasuda mora biti evidentirana i obrađena tokom istrage i krivičnog gonjenja. Podaci o antisemitskim zločinima iz mržnje treba da budu razdvojeni po rodu žrtava, kako bi se stekla jasnija slika o tome u kojoj meri su jevrejske žene i muškarci na meti tih krivičnih dela, kao i da se utvrde odgovarajuće mere za suzbijanje antisemitskih zločina iz mržnje. Prilikom istrage i bavljenja antisemitskim zločinima iz mržnje, važno je imati u vidu i mogući višestruki identitet žrtve (kao što su religija i etnička pripadnost ili rod), jer to može imati važne posledice za konkretne žrtve.

Prijavljivanje antisemitskih zločina iz mržnje

Antisemitski zločini iz mržnje, kao i svi zločini iz mržnje, nedovoljno često se prijavljuju, a razlozi za to su različiti. Može se desiti da žrtve nemaju poverenja u državne organe, da očekuju da njihove tvrdnje neće biti ozbiljno shvaćene ili strahuju da će doživeti dalju viktimizaciju od strane policije.

Efikasan pristup pravdi ostaje od presudnog značaja za

žrtve, i države OEBS-a moraju da se s tim uhvate u koštac. Vlade imaju centralnu ulogu u obezbeđivanju pristupa pravdi, od prvobitne procene potreba žrtava od strane policajaca do razvoja mehanizama podrške žrtvama.

Mnoge jevrejske grupe civilnog sektora prepoznale su značaj praćenja zločina iz mržnje, uključujući i kao sredstvo javnog zagovaranja, i razvijaju svoje kapacitete praćenja putem informisanja i onlajn prijavljivanja.

Da bi bile efikasne, reakcije policije i vladine politike za suzbijanje antisemitskih zločina iz mržnje moraju biti zasnovane na dokazima i zvaničnim podacima o zločinima iz mržnje, kao i na izveštajima civilnog sektora i međunarodnih organizacija. Povećan nivo javne svesti o zločinima iz mržnje, evidentiranje zločina iz mržnje od strane država, mere za podsticanje žrtava da prijavljuju te zločine i praćenje i izveštavanje civilnog sektora pomoći će da se detaljnije ustanove razmere problema što će, opet, omogućiti kreatorima politika da utvrde odgovarajuće mere i reakcije.

Primeri antisemitskih zločina iz mržnje

- Jedanaest vernika u sinagogi ubijeno je tokom jutarnje službe za vreme Šabata. Povređeno je šest osoba, uključujući četiri policijska službenika. Tokom napada, vernici su bili izloženi antisemitskim uvredama i pretnjama smrću.
- Četiri osobe su ubijene, a 25 su držane kao taoci u samoposluzi koja prodaje košer hranu.
- Jevrejska porodica je napadnuta u svom stanu. Muškarca su vezali, ženu silovali i opljačkali stan. Napadači su upućivali komentare kao što su „Vi Jevreji imate para“ i „Vi Jevreji, držite novac kod kuće, a ne u banci“.
- Osamdesetpetogodišnjakinja, koja je preživela holokaust, izbodena je na smrt u svom stanu koji su potom dvojica napadača, koji su žrtvu smatrali za bogatu jer je Jevrejka, zapalili.
- Šestoro školske dece koji su prepoznatljivi kao Jevreji bili su napadnuti i izloženi antisemitskim uvredama.
- Na pločici kojom je škola nazvana po Ani Frank urezan je kukasti krst.

¹ Države OEBS-a nedvosmisleno su „saopštile da međunarodna dešavanja, uključujući situaciju na Bliskom istoku, nikada ne mogu biti opravdanje za antisemitizam.“ Ministarski savet OEBS-a, „Deklaracija o unapređivanju napora u borbi protiv antisemitizma“, Bazel, 5. decembar 2014 [MC.DOC/8/14], <https://www.osce.org/cio/130556?download=true>.

Šta vi možete da uradite?

Postoji veliki broj organizacija koje pomažu žrtvama zločina iz mržnje. Tela za ravnopravnost, ombudsmeni koji se bave diskriminacijom, organizacije civilnog sektora i lokalne jevrejske organizacije igraju centralnu ulogu u borbi protiv zločina iz mržnje. One služe kao važna spona između žrtava, zajednica i lokalnih vlasti. Možete se obratiti tim organizacijama, vašem lokalnom udruženju za podršku ili ombudsmanu da biste saznali više o antisemitskim zločinima iz mržnje:

- Svetski jevrejski kongres:
<https://www.worldjewishcongress.org/en>
- Evropski jevrejski kongres:
<https://eurojewcong.org/>
- Liga protiv klevete – antisemitizam:
<https://www.adl.org/anti-semitism>
- Equinet – Evropska mreža tela za ravnopravnost:
<http://www.equineteurope.org/>
- Međunarodni institut ombudsmana (IOI):
www.theioi.org.
- Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI): <http://ennhri.org/>

ODIHR vodiči o zločinima iz mržnje

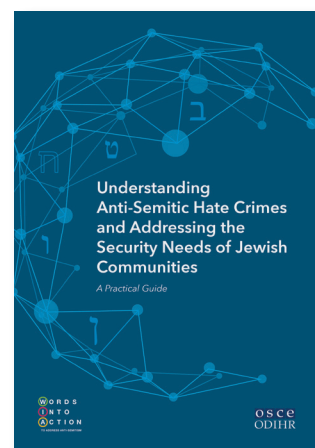
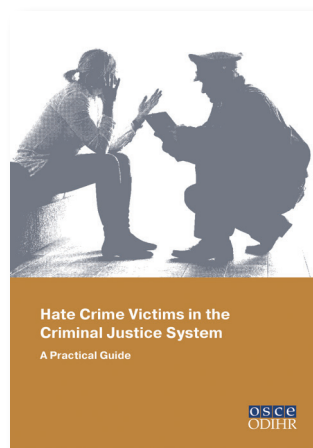
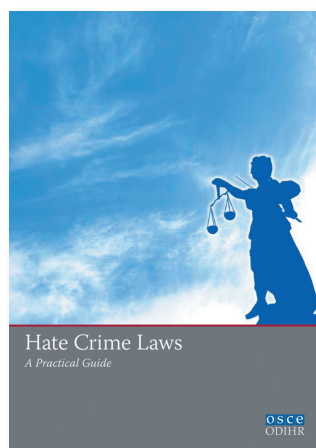
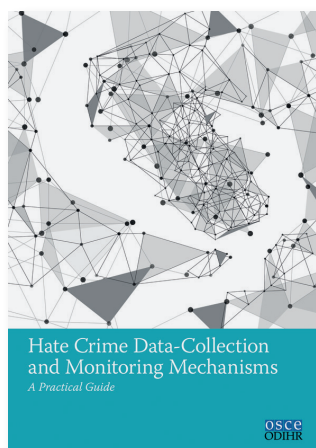
ODIHR je prikupio dobre prakse iz država OEBS-a o borbi protiv zločina iz mržnje, i objavio ih u brojnim publikacijama, dostupnim na našem veb sajtu na:

<https://www.osce.org/odihr/guides-related-to-hate-crime>

ODIHR je objavio i praktični vodič za *Razumevanje antisemitskih zločina iz mržnje, zaštita bezbednosti jevrejskih zajednica*, dostupan na: www.osce.org/odihr/317166

Saznajite više o antisemitskim zločinima iz mržnje i tome kako organizacije civilnog sektora mogu da prijave incidente ODIHR-u, tako što će posetiti našu posebnu internet stranicu za prijavljivanje zločina iz mržnje, na adresi:

www.hatecrime.osce.org

Više informacija:

Za detaljne informacije o inicijativama ODIHR-a u vezi sa zločinima iz mržnje i pregled svih resursa i publikacija, posetite:

www.osce.org/odihr/tolerance

Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)

ul. Miodowa 10
00-251 Varšava,
Poljska

Tel.: +48 22 520 0600
Faks: +48 22 520 0605
E-mail: tndinfo@odihr.pl

